

Pro Scientia Aranyérmesek IV. Konferenciája

1.

Osvay Károly: „...A Szent-György Albert Orvostudományi Egyetem rektorhelyettese az Universitas képviselőjében, Szendrő Péter, az Országos Tudományos és Doktori Tanács, valamint az Országos Habilitációs és Doktori Tanács és az Országos Tudományos Diákköri Tanács elnöke, valamint Patkós András, az Alapítvány a Magyar Felsőoktatásért és Kutatásért képviselőjében. Felkérném Mészáros Rektor Urat, hogy nyissa meg a találkozót.”

Mészáros Rezső: „Elnök Úr, Tisztelt Kollegák, Tisztelt Hallgatók, Hölgyeim és Uraim! Igen nagy megtiszteltetés a József Attila Tudományegyetem számára, hogy a Tudomány Hete alkalmából egy olyan rendezvénynek lehet a házigazdája, egy olyan rendezvénynek adhat helyet, amely a jövő tudományával, a jövő tudósokkal foglalkozik. Mind a két esemény, amit a kolléga úr említett, valójában a mai tehetségek megnyilvánulása lesz, ezért külön öröm számunkra, hogy a mi Egyetemünk, ahol ez a tevékenység, a tudós utánpótlás képzése nagyon jó színvonalon folyik, itt lehet. Én azt gondolom, hogy amikor ilyen rendezvényre sor kerül, egy olyan nagy keretesemény közepette, amely a Magyar Tudomány Hete, önmagában is azt jelzi, hogy a kutatás, az egyetemi oktatás egyik nagyon karizmatikus és nagyon fontos feladata a jövő generáció kiképzése, a jövő generáció felemelése arra a szintre, amely a magyar tudományt továbbviheti. Tisztem az, hogy megnyissam mind a két eseményt, ezennel megteszem és mind a két eseményt megnyitottnak nyilvánítom. Köszönöm szépen.”

Osvay Károly: „Felkérném Papp Gyula rektorhelyettes urat, hogy az Universitas nevében köszöntson.”

Papp Gyula: „Tisztelt Elnökség, Hölgyeim és Uraim! Engedjék meg, hogy a Szegedi Felsőoktatási Szövetség, az Universitas Szenátusa elnökének megbízásából tisztelettel és szeretettel köszöntsem a Pro Scientia Aranyérmesek IV. Konferenciája és a Magyar Zoltán Posztdoktori Ösztöndíjasok II. Találkozója valamennyi résztvevőjét. Nagy örömünkre szolgál, hogy a konferencia színhelyül Szegedet választották. Annál is inkább így van ez, mivel konferenciájuk a maga tematikai sokrétűségével azt tükrözi, ami a napjainkban integrálódó multidiszciplináris

egyetemünknek is egyik legfőbb törekvése, a különböző tudományterületek művelői között az együttműködés megteremtése, a harmonikus tudományos atmoszféra kialakítása, s ezáltal a tudományos alkotómunka hatékonyságának növelése. A konferencia aktív résztvevői közül valamennyien valahol kiemelkedő tudományos teljesítményt nyújtottak. A ma kezdődő ülések rangos programja azt mutatja, hogy az Aranyérem vagy az Ösztöndíj megszerzése óta többségükben Önök továbbra is eredményesen munkálkodnak a magyar és az egyetemes tudomány javára. Meggyőződésünk, hogy a fiatal kutatók ezen folyamatos teljesítménye országunk fennmaradása, boldogulása, fejlődése szempontjából rendkívül fontos. Összhangban áll azzal a progresszív szemlélettel, amelyet egyetemünk néhai Nobel-díjas tudósa, egykori professzora és rektora, Szent-Györgyi Albert úgy fejezett ki, hogy „aki ül a babérjain, rossz helyen hordja azokat”. Önök nem ülnek a babérjaikon, folytatják alkotó tevékenységüket, és szemmel láthatóan Szegeden is aktívan kívánják eltölteni idejüket. Ehhez Egyetemünkön, városunkban a feltételek megvannak, így tudományosan hasznos és egyúttal kellemes szegedi tartózkodást kívánok mindannyiuknak. Köszönöm szíves figyelmüket.”

Osvay Károly: „Most felkérném Szendrő Pétert, tartson beszédet.”

Szendrő Péter: „Tisztelt Elnök Úr, Hölgyeim és Uraim, Kedves Barátaim! Mondhatnám, hogy az OTDT nevében szeretve köszöntöm Önöket, ez is igazolná, de nem ezt mondom, hanem azt mondom, hogy nagyon örülök annak, hogy egy ilyen rangos esemény elnöke Osvay Károly, amikor az elnökségben ül az Akadémia elnöke. Osvay Károly is aranyérmes, és aki Magyary Zoltán ösztöndíjas és aki bakizik, hála isten, hogy bakizik, mert itt egy fiatalos rendezvényen vagyunk, boldog vagyok, hogy hallottam őt és hallani fogom, mert a gondolatai tiszták és egyenesek, és azért vagyok különösen boldog, mert megszületett valami, amit kitaláltunk 1988-ban és tíz év után jelenthetem, hogy önjáróvá vált. Nem elsősorban az, hogy mertük vállalni a ma kétszázezer, akkor hetvenezer egyetemista, főiskolásból kiválasztott negyvenöt aranyérmest, hogy ők a legjobbak, biztos hogy vannak még jobbak, sokan, de ők a legjobbak közül valók és nagy vállalkozás volt, ma már kétszáznegyvenen vannak, hanem azért örülök, mert az önszerveződésük eredményeként most már önjáró a Pro Scientia Aranyérmesek Társasága, már másodízben önmaguk rendezik, teljesen önállóan ezt a konferenciát és híre van ennek. a konferenciának. Híre van azért, mert a magyar tudományosság felnőtt és jövő nemzedékének kemény magja van jelen, akik

igazából meghatározzák azt, hogy merre tart a magyar tudomány és nagyképűség nélkül mondhatom, merre tart a magyar nemzet. Nem könnyű az útjuk, nekünk az a dolgunk, hogy ezt egyengessük, hiszen az ő boldogságuk a mienk is, az ő befutásuk vagy elfutásuk a mi kudarcunk is, és amikor majd a fórumra hívom Önöket délután, akkor hiteles emberektől hallhatjuk, hogy merre tart a magyar tudomány, hogyan tudunk elmenni együtt a XXI. századba. Nagy a tét és nagy a felelősség. Ebben a felelősségben találtunk partnereket a fiatalokban, ők a saját szakmájukban már sokat alkottak, nevük van, szavuk hiteles és mégis amikor Kis Rita aranyérmessel most a kapuban találkoztam és megkérdeztem hogy van, nem a tudományról beszélt, hanem azt mondta, hogy egy műtét előtt és egy műtét után, emberileg is érdeklő az aranyérmeseket, mi van a másikkal. Ha eljutunk oda, hogy ez egy nemzedékre kiható filozófia lesz, azt hiszem, hogy győztünk s ebben kíván most az OTDT partner lenni. Szeretettel üdvözlő a kistestvért is, a Magyar Zoltán Posztdoktori Ösztöndíjasok körét, hiszen ők még csak hatvanvalahányan vannak, de mégis megalakultak, én azt gondolom, hogy ez is jelzésértékű, kívánok mindkét rendezvénynek együtt és külön is sok sikert és szeretnék személyesen is hozzájárulni ehhez. Köszönöm a figyelmüket.”

Osvay Károly: „Megkérem Patkós Andrást, mondjon néhány szót.”

Patkós András: „Elnök Úr, köszönöm. A Magyar Zoltán Ösztöndíjasok nevében az Alapítvány a Magyar Felsőoktatásért és Kutatásért Kuratóriuma nevében köszöntöm a találkozó résztvevőit. Köszönöm a Szegedi Universitasnak, a József Attila Tudományegyetemnek, hogy a fiatal magyar kutatók, tudósjelöltek már bizonyított, bizonyítékkal is rendelkező dinamikus értelmiségiek, a magyar nemzetért dolgozó értelmiségiek képviselőit itt fogadják. A Magyar Zoltán Ösztöndíjasok legrepresentatívabbnak gondolt előadásaival reméljük, hogy nyíltan tisztelgünk a névadó, Magyar Zoltán emléke előtt, aki kultúrpolitikusként, tudományszervezőként ennek a századnak a modern magyar tudományos nagyüzemét megteremtette. S reméljük, hogy délután, amikor az ALCOA magyar vállalatának képviselője bejelenti az itt köztünk lévő fiatal tudósokat felnevelő senior iskolateremtő kutatók, tudományos személyiségek számára megalapításra kerülő Szilárd Leó Professzori Ösztöndíjnak a hírét, akkor ez a tevékenysége az alapítványunknak méltó módon kiegyensúlyozottan fog hozzájárulni a maga szerény eszközével a magyar tudomány ügyének előreviteléhez. Kívánok Önöknek jó munkát, tudományos élményeket.”

Osvay Károly: „A megnyitó utolsó pontjaként jómagam, mint a Pro Scientia Aranyérmesek Társaságának elnöke, mint az itteni szervezők vezetője, szeretném üdvözölni az egybegyűlteket, sok sikert kívánok Nektek, magunknak a délutáni, délelőtti tudományos ülésekhez. Külön örülök, csatlakozván Szendrő Péterhez annak, hogy sikerült úgy gondolom az ország történetében talán először összehozni az elméletileg 35, gyakorlatilag 36-37 év alatti tudósok legjelesebbjeit, még jobban örülök, hogy úgy tűnik, hogy sikerült a korábban szóban kinyilvánított nézetek mellett vagy helyett most már gyakorlatban is elérni azt, hogy az ország tudománypolitikájának és tudományos menetének, szellemi életének meghatározó személyiségei személyesen is részt vesznek ezen a konferencián és a délutáni tudományos és közéleti kerekasztalon. Megbeszélhetjük közösen a tudomány, szellemi élet problémáit, zökkenőit és hogyan továbbját. Mégegyszer mindenkinek kellemes tartózkodást kívánok. megkérném Glatz Ferenc Elnök Urat, hogy tartsa meg plenáris beszédét.”

Glatz Ferenc: „Kedves Kollégák, a Magyar Tudományos Akadémia elnökeként szeretettel üdvözölöm a mai konferenciát és gratulálok azokhoz az eredményekhez, amelyek előttem még csak címeiben ismeretesek, hiszen Szendrő tanár úr most adta a kezembe a Pro Scientia Aranyérmesek IV. Konferenciájának előadásait tartalmazó kötetet. Engedjék meg, hogy ennyi legyen a hivatalos, az elnöki üdvözlés és engedjék meg, hogy most kutatóként mondjam el néhány elképzelésemet, gondolataimat arról a tudományos nagyüzemről, és nagyon örülök annak, hogy lassan hozzászokik a magyar tudományos menedzsment ehhez a kategóriához, amelyet egyébként éppen a németből fordítva Magyary Zoltán vezetett be 1923-24-ben a magyar tudománypolitikai irodalomba. Engedjék meg, hogy mint kutató elmondjak néhány elképzelést, víziót arra vonatkozóan, hogyan is képelem én el azt a tudományos nagyüzemet, amelybe itt egyes generációk már teljesen benne vannak, dolgoznak, tapossák a malmot, mások pedig, így a fiatalabbak, most készülnek belépni. 1925-27 között született meg az első áttekintése a magyar tudományszervezetnek, amikor Klébesberg Kúnó és államtitkár, Magyary Zoltán elhatározták, hogy elkészítik a magyar tudományos nagyüzem kataszterét. Az az időszak volt ez, az 1920-as évek, amikor Európa néhány államában az állam a tudomány területén is tervszerű, tudomány támogatóként és tudomány menedzselőként, nem ezt a kategóriát használták, de az irányítót sem használták, mi azt mondhatjuk nyugodtan, tudományos menedzselőként is fellépett. Ez volt az a

korszak, amikor az amerikai nagy magánalapítványok, mindenekelőtt a Rockefeller Foundation önálló intézetei 1908-ban felhívták a kontinens tudósainak a figyelmét arra, hogy muszáj a modern tudományos kutatásban az egyetem finanszírozáson túlmenően nagy kutatóbázisokat is életre hívni. Ennek hatására jött létre 1910-11-ben a Kaiser Wilhelm Gesellschaft, aminek szellemi atyja, Adolf Harnack a világ tudománypolitikai szakirodalmának ha úgy tetszik, a megalapítója, fogalomrendszerének első kidolgozója, rá tudta beszélni arra a császárt, hogy igenis hozzanak létre egy, egyetemi kutatók, egyetemi tanszékek és egyetemi kutatóbázistól független nagy kutatóintézet hálózatot és itt nem is az a döntő kérdés most, hogy kutatóhálózatot az egyetemtől függetlenül, hanem rábeszélte a császárt arra, hogy az állam nyúljon bele állami eszközökkel a tudományszervezésbe. Ennek a Kaisermüller Geiserschaft-nak a története nagyon tanulságos különben sok szempontból, de én magam három hónapot ültem a levéltárban fiatal kutatóként, földolgozva ennek a történelmét. Rendkívül tanulságos abból a szempontból, hogyan képes az állam erő kifejtésre. És ez az 1910-es években elsősorban a háborús erő kifejtést jelentette. Az 1910-es években, amikor a német kémikusok közül több Nobel-díjas, fizikusok közül összesen nyolc Nobel-díjas került ki az 1910-es Kaiser Wilhelm Gesellschaft intézeteiből, ez mindenesetre bizonyította a világnak, hogy érdemes a tudományos kutatásba pénzt fektetni. 1920-ban azután a franciák hozták létre a maguk tudománypolitikai szervezetét, Magyarországon pedig Gróf Klébesberg Kúnó, aki Adolf Harnackot személyesen is ismerte, hallgatója is volt fiatal korában, hozza létre 1922-ben az Országos Magyar Gyűjteményegyetemet és hirdeti meg az állami magyar tudománypolitikát. Ez tehát egy korszerű lépés volt a magyar állami vezetők részéről, hiszen a világban akkor még csak Németországban és Franciaországban aktivizálta magát az állam, mondjuk arra nem figyeltek oda, hogy a Szovjetunióban is éppen 1922-24-ben lépett be az állam a tudománypártolás körébe. Zárójelben hadd jegyezzem meg, a fiatal őrsekváltó szemléletű kollégák összekötik tehát az egész tudománypolitikát a szovjet politika természetével, ez nem igaz kérem, az önálló kutatóintézet hálózat sem szovjet termék, egyszerűen Vlagyimir Iljics elküldött három akadémikust a poroszokhoz, Becker porosz kultuszminiszterhez és egyszer lemásolták a porosz modellt, lemásolták az akkori német modellt az egész tudományszervezetbe. Az tehát amit sztálinistának nevezünk, az nem más kérem, mint egy Európától átvett és aztán sztálinizált modell. Ilyen értelemben az állam szerepvállalása a tudományban az 1920-as években vitakérdés volt, a magyar vezetés ilyen szempontból az európai politikai adminisztráció élére került, köszönhetően

mindenekelőtt Klébesbergnek és Magyary Zoltánnak. Ennek a munkának az eredményeként jelent meg 1927-ben a magyar tudománypolitikának az alapvetése, ez a hatalmas munka, amelyik egyrészt tartalmazott bizonyos alapelveket a tudománypolitikáról, amelyeket Klébesberg illetve Magyary Zoltán írt- és utána tartalmazta a magyarországi kutatóműhelyek azaz tanszékek és kutatóintézetek teljes kataszterét. Lényegében ez a tudományszervezet volt 1945-ig a magyar tudományosság hordozója. 1945 után, nem akarok történelembe bocsátkozni, történelmi előadást tartani most, 1945 illetve 49 után egy egészen más korszak kezdődött el, a proletárdiktatúra korszaka, de ami bennünket most érdekel, az az, hogy a proletárdiktatúrának az ún. puha szakaszában, az 1960-as évek végén jött rá a politikai vezetés, hogy az újabb ipari technikai forradalom, hiszen az úrkutatás fellendülésének korában vagyunk, a nagy matematikai-fizikai kutatások előrelendülése, polimerek, műanyagok, stb. feltalálásának és alkalmazásának korában hogy valami módon a magát konszolidálni akaró politikai hatalom, az MSZMP is elkezdett tudománypolitikával foglalkozni. Így születik meg 1968-ban a tudománypolitikai irányelvek, amelyek megpróbálták megfogalmazni, hogy a magyarországi kutatóbázisoknak mit kell tennie, mit lehet tennie az új ipari-technikai forradalomban, és noha ezek az irányelvek telve vannak a marxizmus-leninizmus már akkor is tulajdonképpen az akkor is marxista irodalomhoz képest is konzervatív és elmaradott mondataival, végül is meg kell mondani, hogy korszerű lépés volt a szovjet megszállási zónában, egyedül a magyar kultúrpolitikai vezetés szánta rá magát, hogy megpróbálja valahogy levonni a következtetéseket, mégha politikailag nem is helyesen, az állam tudománypártolói funkciójára nézve azokat a következtetéseket, mégha politikailag nem is helyesen, amely az ipari-technikai forradalom újabb szakaszából következik. 1989-90. után a különböző kormányok készítettek rövidtávú tudománypolitikai irányelveket, volt az Antall-kormány, 90-ben, 93-ban is rövid, adott időszakra, 3 évre szóló tudománypolitikai irányelvei és így kerül sor arra, hogy 95-96-ban az Akadémia akkori elnökét, Kosáry Domokost, majd pedig Andorka Rudolfot felkérte a tudománypolitikai kollégium elnöke, hogy készítsen ilyen tudománypolitikai irányelveket. Ezek nem voltak teljes mértékben sikeresek és amikor én elnök lettem, felszólítottak, hogy miután Kosáry és Andorka is írt a kormánynak egy papírt, írjak én is. Én azt mondtam, hogy nem hiszem, hogy az lenne az én feladatom, hogy én papírt írjak a végrehajtó hatalomnak, viszont szükségesnek tartom azt, hogy 1927-1968 után szülessék egy olyan felmérés, amely számot vet a világ tudományos-technikai-gazdasági fejlődésével, számot vet az új politikai

körülményekkel, amelyek között most már a tudománynak élni kell, piacgazdaság, politikai többpártrendszer, és számot vet azzal, hogy Magyarországnak, a magyar államnak milyen állami feladatvállalásai kellenek, hogy legyenek a tudomány támogatása terén. Kutatóintézeteink az összeomlás határán vannak, mondtam, a bérezi rendszerünk a kulturális létminimumon nem engedi élni a tudományos kutatóinkat és oktatóikat, az intézményeink finanszírozása, teljesen összezavarodott, a 80-as években az európai tudománypolitikában ismeretes alapfogalmak nem is alkalmazhatóak, hiszen az alap-, a feladat és a projektfinanszírozás teljesen összekeveredett, mivel nincs biztosítva tanszékeinknek és intézeteinknek az alapfinanszírozása, tehát dologi és bérköltség, melynek következtében nincs feladatállító, mert az állam tudomásul veszi, hogy nem állíthat feladatot egy olyan intézményhálózatnak, aminek a minimumát nem finanszírozza meg és ugyanakkor a projektfinanszírozás, amelyik a kutatói kíváncsiságot kellene, hogy finanszírozza, a projektfinanszírozást próbálja eltartani, a tanszékeket, a dologikat, mert a villanyszámlát nem tudjuk különben kifizetni, csak azt, hogyha a megpályázott OTKA, MŰFA és egyéb alapokból, sőt külföldi projektekből tulajdonképpen alapfinanszírozást folytatunk. Ez mint mondtam, így nem mehet tovább, számot kell vetni most már azzal, mit kell és mit képes az állam megcsinálni. Hosszútávú tudománypolitika alapelvekre van tehát szükség, mint mondtam, nem pedig rövidre. És ahogy 1925-27-ben az állami apparátus dolgozta ki a távlati koncepciót, 1968-ban a pártapparátus dolgozta ki ezt a koncepciót, most 1996-98 között dolgozza ki ezt a koncepciót., mint alternatívákat a tudósok közössége és itt a magyar tudósok, kutatók köztestülete, a Magyar Tudományos Akadémia. Mindezt azért mondom el, mert erre a következtetésre meg kell mondanom őszintén, hogy mint kutató jutottam el, lehet, hogy tehát nincs igazam, hiszen mi kutatók abban is különbözünk többek között másoktól, hogy mi nagyon jól tudjuk, hogy mindazt az eredményt, amit mi levonunk a kísérleteinkből vagy tanulmányainkból, azt az eredményt, annak kell örülnünk, ha minél gyorsabban a következő nemzedék majd még az én nemzedékemen belül következő kutatók meg fogják haladni, hiszen ez a tudomány fejlődésének a biztosítója. Tehát én mint kutató jutottam erre a következtetésre, mondom is a magamét, most a napokban jelent meg könyv formájában Tudománypolitika az ezredfordulón című munkám, amiben lényegében azokat a kérdéseket tárgyalom amely kérdésekkel megítélésem szerint az ezredfordulón a magyar tudományosságnak szembe kell néznie. Én tehát arra számítok, hogy a következő esztendőben egy olyan újrendezése történik meg a magyar tudománypolitikának és a magyar

kutatószervezetnek, amely újrendezés azt fogja eredményezni, hogy belátható időn belül ezt történeti mércével mérve egy évtized belátható időn belül a magyar tudományos nagyüzemet ismét működőképesség tudjuk tenni. Szeretném elmondani, hogy ennek a tervnek a részeként nemcsak ez a könyv készült el, hanem szeretném elmondani, hogy 10 bizottságot hívtunk létre, amely bizottságokat akadémikusok, nem akadémikusok, különböző típusú szakemberek vezetnek a tudományos szervezet belső problémái, finanszírozás kérdései, tudományos utánpótlás, állam- és tudományos autonómiák viszonya, a tudomány nemzetközi kapcsolatrendszere, regionalitás a tudománypolitikában. Ilyen elnevezésű bizottságok két héten belül megkezdik a vitáikat egy-egy témakörből, ez az én könyvecském, mint minden szerző, természetes mindig magával hordja legújabb műveit, ez tulajdonképpen nem szolgál mást, mint igyekszik a nemzetközi tudománypolitikai irodalomnak ismeretében bizonyos fogalmakat tisztázni és vállalva azt, hogy ezeken a vitákon darabokra fogják szedni a szerzők nézeteit. De mivel én ugye kutatóként nőttem fel és mi kutató emberek tudjuk nagyon jól, hogy a kritika a legfontosabb mozzanat a kutatói gondolkodásban, én jól bírom a kritikát, tehát el fogom viselni azt is, hogy akár le is marházzanak, bizonyos megállapításom miatt, noha én nagyon sarkosan, de nagyon óvatosan fogalmazok ebben a könyvben. Ezeknek a vitáknak az a célja, hogy jövő év márciusára minden egyes témakörben készüljön el egy hozzávetőlegesen egy ívre, tehát egy 20-30 flekkre tervezett összesítés, ezekben a témakörökben és utána ezt a 20-30 oldalnyi összegzést összetéve próbáljunk meg alternatív javaslatokat megfogalmazni, most már valóban nem hosszabb szöveg formájában, mint 20-30 oldalban, a kormányzat, illetve az országgyűlés részére. Ez az alternatívaállítást azt jelenti: pl. azt lehet mondani, most egy konkrét példát mondok, könyvkiadás. Kell magyar nyelvű tudományos könyvkiadás a természettudományok területén állami támogatásra vagy nem kell. Vannak olyan kollégák, akadémikusok, akik azt mondják, hogy nincs szükség állami támogatású magyar tudományos könyv és folyóirat kiadásra, hiszen úgymint minden angolul, németül folyik. Nem fogom elárulni, hogy vezetői testületi ülésen ki az a két akadémikus, aki ezt nekem kifejtette, én azt mondom, hogy ezzel nem értek egyet, szerintem az államnak szerepet és feladatot kell vállalni abban is, hogy a magyar kutatók publikációja, különösen a fiataloké, akik még nincsenek benn a nemzetközi tudományos maffiákban, minthogy mi már be vagyunk épülve, hogy ezen fiatalok dolgozatai megjelenhessenek idegen nyelven, angolul vagy éppen a szakmában szükséges más lingua franca-n, hogy azt el tudják küldeni különböző helyekre bemutatkozásként, névjegyük mellé letéve az asztalra. Egyrészt ebből is szerepet kell

vállalni az államnak, mint mondtam, ezen túlmenően még abban is szerepet kell vállalni, hogy a magyar nyelvű természettudományos folyóirat- és könyvirodalmat is életben tartsa, hiszen hogyha nincs korszerű, modernizált fizikai nyelvezet vagy kémiai vagy matematikai nyelvezet, abban az esetben nem lesz jó tanárképzés és abban az esetben a hat éves alföldi kisgyerek, ahogy szoktam mondani, már eleve nem lesz versenyképes a távol-keleten vagy éppen az Egyesült Államokban vagy éppen másutt felnőtt hat éves kisgyerekkel nem fog tudni abban a világversenyben helytállni, amelyik nem tudom 20 vagy 30 év múlva minden valószínűség szerint bennünket is teljes mértékben el fog érni. Alternatívák, lehet ezt is választani. Mi kutatók vagyunk, tudjuk, hogy fanatikusan hiszünk abban, hogy a kutatói tevékenység az mindig is az igazság elérésére törekszik és a megismerést tovább akarja vinni, de azt is nagyon jól tudjuk, hogy a kutatás vagy a megismerés önmagában is egy folyamat és mi ennek a remélhetőleg előrehaladó folyamatnak az egyik kis pillanatnyi művelői vagyunk és alakítói vagyunk. Ilyen értelemben tehát az alternatívák azt jelentik, hogy utána a politikai elit döntsön arról, hogy például ez esetben létesítsen-e egy nagyobb tudományos könyvkiadási alapot vagy valami vállalatformát, ez az ő dolga, vagy nem tudom a felsőoktatásnál létesítsen központilag vagy mint normatíva adja-e le a megfelelő intézményekhez vagy sem. Döntés kérdése, de az alternatívákat így mi dolgozzuk ki. Ezek a bizonyos tudománypolitikai viták nem szolgálnak más célt, mint azt, hogy maguk a kutatásban tevékenyek, mi tevékeny kutatók mondjuk el a véleményünket a bennünket érintő kutatásszervezési és tudománypolitikai kérdéskörökről. És akkor remélem azt, miközben mi csináljuk a magyar kutatóműhelyeknek, tanszékeknek és intézeteknek a kataszterét, remélhető az, hogy az ezredfordulóra, tehát 2000-re elkészül az új Magyar Zoltán, tehát az új nagy kötet, a Magyar tudomány az ezredfordulón, nem tudománypolitika, hanem a magyar tudomány az ezredfordulón, amely tartalmazni fogja szándékunk szerint a magyar kutatóbázisok annotált leírását, zárójel, nem tudjuk már megmondani, például másfél évig tartott, amíg az egyik osztályunk összeszedte például hogy hány azonos típusú tanszék van az országban, pontosabban profilra ez hogy és miként tagozódik be, zárójel bezárva, tartalmazza az egész magyar kutatóbázis kataszterét, tartalmazni fogja ezeknek a bizonyos vitáknak az anyagait és tartalmazni fogja reményeink szerint az úgynevezett diszciplína vitákat, amelyekre mindjárt röviden szintén ki fogok térni. Arról van ugyanis szó, hogy ebben a tudománypolitikai vitasorozatban megítélésem szerint állást kell foglalni az állami feladatvállalásról. Világosan tisztázni kell, hogy az állami tudománypolitika hatóköre mire terjedjen ki, én kísérletet teszek arra is például,

hogyan a kontinentális állami vállalati és individuális tudománypolitikát fogalmilag is meghatározom és világosan meg kell mondani, hogy az államnak milyen sajátos feladatai vannak a XX. század végén és ezen belül is milyen sajátos feladatai vannak egy kis nemzeti kultúrát magán cipelő államnak, hiszen egészen biztos vagyok benne, hogy nem lehet az Egyesült Államok, vagy akár Németország akár Franciaország tudományszervezetéhez hasonlítani egy kis nemzeti nyelvi kultúrának a tudományszervezetét, min nekünk is vannak olyan sajátos feladataink minden egyes tudományágzatban és minden egyes diszciplínában, amelyek megítélésem szerint eltérnek majd az Egyesült Államokétól vagy akár Oroszországtól vagy Németországtól. Csak zárójelben ismét hadd mondjak egy példát, talán most a humán szakmából. Az természetes dolog például, hogy az egész nyelvvelés és az egész szótárirodalom, kézikönyv-irodalom és szakszótár-irodalom és szakkönyv-irodalom mögé a nagy nyelvű kultúrák esetében belép a tőke. Az Egyesült Államokban egy angolszász nyelvű szótár- vagy szakkönyv-irodalom mögé nem kell, hogy az állam belépjen, mert olyan nagy a nyelvi közösség, másrészt annyira lingua franca az angol, hogy a tőkének kifizetődik belépni ebbe a szakkönyv-irodalomba. De már például egy kisnyelvű kultúra esetében, mint a magyar, soha nem lesz üzletileg kifizetődő sem a magyar értelmező szótár, nem lesz sohasem a magyar értelmező szakszótár, stb. üzleti vállalkozás. Ilyen értelemben el kell dönteni, hogy az adófizetői közösség pénzéből ebbe investáljunk vagy ne investáljunk. Vagy egy másik kérdés. Azt mondják, hogy túl sok a kémikus, túl sok a fizikus Magyarországon, nincs nekünk szükségünk annyi fizikusra, kémikusra, szükség állami fenntartásra. hát az én kérdésem, hogy ki állapítja ezt meg. A másik pedig az, hogy nekünk valóban olyan átlagokat kell számítani, mint amelyik Franciaországban vagy az Egyesült Államokban az egy főre jutó fizikus vagy kémikus esetében van. Valóban kérdezem én, az én személyes véleményem az, hogy nem, hiszen gondoljuk csak el, ha mi most azt akarjuk az ezredforduló Magyarországon, hogy ide a nemzetközi tőke bejöjjön, márpedig ez az egyik létérdekünk, hogy bejöjjön, vagy azt akarjuk, hogy a magyar gazdaság mozgékonyágát biztosító kis- és középvállalkozás erősödjék, akkor igenis megítélésem szerint az államnak az adófizetők pénzéből kell arra vállalkoznia, hogy ezt az értelmiséget, ha úgy tesz, a nyugati átlagokat, átlagos létszámot meghaladóan fenntartja. Hiszen soha nem beszélünk arról, mondtam és a politikusoknak '96 őszén, soha nem beszélünk arról, hogy Székesfehérvár azért jöhetett létre és azért jönnek ide be a nagy multik, nem azért mert Magyarországon remekül lehet pörköltet enni, félreértés, vagy merthogy a magyar ember vendégfogadó meg vendégszerető, ez

is egy félreértés. Azért jön ide a nemzetközi tőke, mert itt van olyan szakemberanyag, épp az előbb említett fizikusok, kémikusok, biológusok, akiket ők használni tudnak ezekben az üzemekben. És hogyha mi azt akarjuk, hogy Magyarország továbbra is a volt szocialista országok közül az egyik legkedveltebb helye legyen a nagyüzemeknek és a nemzetközi nagy multinacionális vállalatoknak, akkor igenis a legjobb csalogató szín ezeknek a kis milliárdos méhecskéknek az, hogyha mi a K+F szférában, a kutatási és fejlesztési szférában igenis, ha úgy tetszik több embert, több kutatót, több oktatót tartunk el, mint az teszi természetesen a francia állam, az Egyesült Államokról nem is beszélve. Ma csak két példát mondtam arra vonatkozóan, hogy alternatívákat kell felállítani és az állami feladatvállalásnak is alternatívákban kell gondolkodni. El kell dönteni azután, hogy ebben az állami feladatvállalásban hogyan is csoportosítódják a finanszírozás és a plurális finanszírozás kérdése. Magyarországon például egy sajátos helyzet alakult ki, hogy megint egy képzett kutató sohasem tud lemondani arról, hogy ne próbálja mindjárt szemléltetni a tézisének a bizonyos tényalapjait. Gondolják csak el például az alapfinanszírozásban a nyugati államokban mi tartozik az alapfinanszírozásba. A nyugati államokban beletartozik a dologi és a működtető apparátus. A kutató már nem. Magyarországon viszont a kutató állami alkalmazott. Fel kell tenni a kérdést: Maradjanak-e állami alkalmazottak a kutatók, a kutatói szférában dolgozók vagy ne legyenek úgynevezett közalkalmazottak vagy köztisztviselők alkalmazottak. A kettő együtt nem megy. Szóval szűznek maradni meg gyereket is szülni, azt nem lehet. dönteni kell ebben a kérdésben és világosan meg kell mondani, hogy mi állami alkalmazottak akarunk maradni vagy pedig nem akarunk állami alkalmazottak maradni. Ebben az értelemben viszont ha állami alkalmazottak akarunk maradni, akkor felveti a kérdést eleve, hogy mi jelent az, hogy alapfinanszírozást vezetünk be. Hiszen nézzék meg, a mi kutatóműhelyeinknek és tanszékeinknek a finanszírozásában a bérek foglalják el több, mint a 80%-ot. Ilyen értelemben nem is beszélhetünk Magyarországon tudományos alapfinanszírozásról, mert egyszerűen, mint olyan, elsősorban bérkeret finanszírozás folyik. Aztán tovább a feladat finanszírozással. Ki állítja a feladatokat a kutatóhelyeknek? Kérem sehol sincs a fejlett világban ilyen eset, mint Magyarországon. Mi unter uns megmondhatjuk nyugodtan, hogy tulajdonképpen az állam feladatállító szerepét vagy igénybejelentését nagyon nehéz megmondani, hogy ki gyakorolja. A tanszékek esetében is és a kutatóintézetek esetében is. De itt van az egész projektfinanszírozás, itt vannak a nagy alapok. Meg vagyok róla győződve, hogy a világ tudományfinanszírozása az alapok révén való fokozottabb finanszírozás felé megy. Egyszerűen a tudományos kutatásban

mind nagyobb szerepe lesz az egyének, az egyéni elgondolásnak és mind nagyobb szerepe lesz annak, hogy ezt az egyéni elgondolást be tudjuk-e illeszteni tanszéki vagy kutatóintézeti munkatervbe vagy pedig individuálisan is elengedjük a kutató agyát. Ezért találták ki a projektfinanszírozást az 1950-es években, hogy ezt a kutatói kíváncsiságot a kutató megfogalmazza pályázat formájában, után elküldje a megfelelő alapokhoz vagy megfelelő alapítványokhoz, ott eldöntik, hogy kérem erre érdemes pénzt adni és ebben az esetben az egész finanszírozást ezek az alapok vállalják de már témára és nem személyre szólóan. És adott időre szólóan. Meg vagyok róla győződve, hogy az OTKA-nak és az MŰFA-nak sokkal nagyobb összegekkel kell rendelkeznie, és ilyen értelemben sokkal több lehetőséget kell adnia annak a bizonyos tudományos kíváncsiságnak. Igen ám, de kérdezem én, amíg ilyen a bérrendszerünk, lehet arról beszélni, hogy mi bizonyos kutatói fegyelemmel, feladatvállalási fegyelemmel dolgozunk valóban azokon a témákon, amelyeket kiválasztottunk. Az 1980-as években éppen az alapfinanszírozás hiányai miatt teljesen általánossá vált és minket mindnyájunkat sújtott a tudományos háztáji. Legalább 4-5 helyen kell lenni ahhoz, vagy 4-5 témában kell egyszerre dolgozni, hogy az ember az autójára a gumicserét meg tudja keresni, nem is szólva arról, hogy egy fiatal aztán miből vesz lakást, hacsak nem úgy, mint én, hogy a gyerekeinek is, különösen az egyik az egy koldus egyetemi oktató a Semmelweisén, hát abból az 50.500,-Ft bruttójából, mikrobiológus ebbe már a veszélyesség és minden benne van, hát nemhogy lakást nem tud venni, hanem még nekem kell az unokáimat ruházni. Namost ha ezt az egész bérrendszert nem gondoljuk végig és nem mondjuk azt, hogy megállapítunk és hagyjuk ezeket a pótlékrendszereket, ami egy óriási előrelépés volt különben, mert egyáltalán pénzt pumpált bele a felsőoktatásba, és azt azért szeretném, ha mindenki megbecsülné ezt a tényt, de ha mi nem csinálunk egy teljes bérrendszer reformot, akkor soha nem fogjuk tudni azt elérni, hogy a megpályázott OTKA pénzből valaki ne a háztájihoz szükséges kisbevásárlásait eszközölje, hanem valóban az életműhöz szükséges, maga által kigondolt központi témákra koncentráljon. Tehát amikor állami feladatvállalásról beszélek, akkor úgy beszélek én az állami feladatvállalásról, mint az országos finanszírozási rendszer végiggondolását és ugyanakkor az egyéni, a kutatói lét egyéni szintjén is a finanszírozási rendszer feladatállítás és elszámoltatási rendszer végiggondolását. Természetesen ehhez az is szükséges, hogy a kutatóbázisainkat felülvizsgáljuk. Igen ám, de ki mondja azt meg, hogy sok vagy kevés. Ki mondja azt meg, hogy a Műegyetemen, ugye ott a szenátus tagja vagyok, hogy ott most kell felállítani egy társadalomtudományi kart vagy nem kell. Ki határozza ezt el? Én

amikor egy évet eltöltöttem adminisztrációban és elkezdtek az universitasokat szerveztetni 1989-ben, próbáltuk erőltetni, mindaddig a percig mindenki egyetértett, amíg azt hitték, hogy ezért pénzt is kapnak pluszban. De amikor felvettem azt, hogy kérem hogy van ez, a Műegyetemnek kellene egy társadalomtudományi kar, modern mérnökképzés elképzelhetetlen társadalomtudomány felkészültség nélkül; zárójelben hadd jegyezzem meg, az én szakmámnak ez a bigott rövidlátása, hogy ennyire tájékozatlan az élettelen és az élő természettudományokban, ez is tarthatatlan szerintem a XXI. században. Tehát új látásmódra van szükség. Igen ám, mondtam én annak idején az adminisztrációban, de miért nem jönnek át a leendő mérnök urak a Duna másik partjára, ahol ott van a BTK, ott van a Jogi Kar és ott van a Közgazdasági Kar. Ki fogja azt eldönteni. A Minisztérium, lobby. Egyelőre a lobbyérdekek döntenek lényegében ezekben a kérdésekben. Ezért az én javaslatom az, induljanak el az úgynevezett diszciplínariták. Pontosan tudom, hogy ma már a régi típusú diszciplínák gyakorlatilag nem léteznek, de induljanak el valami módon az olyan típusú viták, hogy a fizika állása, a fizikai kutatások állása, a világon milyen irányba megy a fizikai kutatás vagy a kémiai és a történettudományi, és épp most írtam a saját szakmámról egy ilyen típusú anyagot, nézzük meg, hogy Magyarországnak a Magyarországon lévő kutatóbázis ehhez képest milyen irányba megy, de nem szervezetileg, hanem tematikailag, módszertanilag. Ez a folyamat az alapfinanszírozás rendbe hozása, bérreform elindítása és ezzel diszciplínariták elindítása az én megítélésem szerint mintegy 3-5 évet vehet igénybe, a magyar tudománypolitika, a magyar tudományos nagyüzembe, és erre mondom én azt, hogyha közben sikerül az állami ráfordításoknak a százalékos arányát növelni és emellett még sikerül a vállalkozói társadalommal valamiféle párbeszédet, egészséges párbeszédet létrehozni és sikerül ügyes adópolitikával rábírnunk a nagyvállalatokat, hogy Magyarországon ne csak egyszerűen K+F bázisokat hozzanak létre, hanem a mi tanszékeinknek és intézeteinknek adjanak megrendeléseket, akkor elképzelhető, hogy egy ilyen modell, a 2000-es éves első évtizedében üzemképesé és ütőképessé teszi a magyar tudományos nagyüzemet. Kedves Kollegák, természetesen, hogy ezen belül itt most ezen a fórumon a fiatal kutatókról külön kívánok szólni. Mint minden tanárember, természetesen fiatal barát vagyok, mert egyszerűen az eddigi világkongresszusokon tartott előadásaimtól kezdve a más nagyobb nemzetközi fórumokon tartott referátumaimig adom elő a téziseimet. Az én téziseimnek a kidolgozásában vagy ötleteimnek a kidolgozásában eddig még a hallgatók sokkal többet segítettek, mint a kollégák. Ezt szívesen elmondom akár ötször, tízszer, vállalom kollégáimmal szemben is. A gyerekek, elnézést, hogy így

mondom, a gyerekek még nyílteszűek, nincsen tönkretéve a fejük a skatulyagondolkodással, mert aztán ha belépnek a tudományos nagyüzembe, mindenkinek meglesz a maga skatulyája, meglesznek a gyerekei, meglesznek az anyagi gondjai, aztán majd meglátják, ha már intézetigazgatók lesznek, és azt kell mondani mondjuk egy ötven éves kolléganőnek, hogy amit eddig csináltál, mondjuk a politika idealizmussal foglalkoztál harminc éve, hát kedves Zsuzsa, most légszíves váltsál át a kispolgárságra mert itt teljesen félreértés van a kispolgárság körül, az ideológia kategóriaként szemlélik az egész XX. század végi Magyarországot egy új kispolgárság gondolkodása nélkül nem tudom elképzelni, erre azt mondja az illető: Én, amikor ötven éves vagyok már, amikor bejártatódtak az én témámmal kapcsolatos nemzetközi konferenciák, folyóiratok engem kérnek fel, ha erről a témáról van szó, s hirtelen kezdjek el témát váltani? Szóval meg fogják látni, hogy soha olyan frissek szellemileg nem voltak, mint fiatalkorukban, hallgató korukban és húszas vagy esetleg még a harmincas éveikben, mert akkor még az ember nemcsak fiatal hanem bohó is, és minden érdeklő a világban, és ilyen értelemben ezekkel a fiatalokkal megmeríttetni az újabb ötleteimet, elgondolásaimat, eddig mindig az bizonyult a leghasznosabbnak. Ezért is meg vagyok róla győződve, hogy tudományos intézményrendszer és ezen belül különösen a kutatóbázis legnagyobb veszélye a megmerevedés. A megmerevedés, amelyre életkoruknál fogva mindnyájan hajlunk. És hogyha hajlunk erre, akkor egy-egy intézménynek a kutatási profilja is természetesen megmerevedik, hiszen ez ??? is, azért ez állás is, akármennyire hivatásként kezeljük és mi tényleg hivatásnak tartjuk, azért emellett ebből meg is kell élni. Ilyen értelemben tehát nagyon nagy a veszélye annak, hogyha nincs egy tudatos utánpótlás politikája a kutatóbázisoknak és az egész magyar tudományos nagyüzemnek, akkor nem egyszerűen korosztályos igazságtalanság történik, nem kérem, hanem szellemi megmerevedés következik be a tudományos nagyüzemben. Ezért tehát az utánpótlással foglalkozni, amióta Becker porosz kultuszminiszter bizonyos alapelveket megfogalmazott erre vonatkozóan, ez az egész tudományos nagyüzemnek az érdeke. Ezért is rendkívül fontosnak tartom, hogy ne csak a lehetőséget adjuk meg a fiataloknak arra, hogy egy úgynevezett továbbképzést, mint amilyen a mostani PhD, stb., keretében meghosszabbodjon az ő életükben a felkészülés, a kutatásra való felkészülés periódusa, hanem meg vagyok győződve, hogy adminisztratív eszközökkel, ha szükséges, bele kell nyúlni a kutatói bázis korfájába. Én például természetesen az, hogy adminisztratív, nem azt értem, hogy holnapután azt mondom X-nek, hogy te márpedig te meg maradsz, stb., hogy az igazgató így elkezd mutogatni

a kutatókra, hanem azt értem, hogy kutatáson belüli eszközökkel kell elérni azt, hogy ez a korfa javuljon. És még csak nem is a nyugdíjazás old meg mindent, mert az első években megold majd a nyugdíjazás, ha ezt most erősebben be fogjuk vezetni, hogy a fiatalok ne legyenek állás nélküliek, mert előre látom, hogy ez lesz a következő tíz évben az eszköz. Ez volt Németországban is az eszköz, Franciaországban is a 960-70-es években, de egy idő után nem lehet lejjebb vinni, matematikailag nem jön össze, nem lehet mindig lejjebb vinni 65-re, 62-re, 60-ra, régen el fogunk érni már a 60 alá is, hogy mindig az újaknak helyet biztosítsunk. Ezt tehát nem helyes módszer. Én ezért azon a véleményen vagyok, hogy azok a mostani Magyary Zoltán ösztöndíjak, fiatal kutatói ösztöndíjak, amit most kicsiholtunk magunkból, a Bolyai ösztöndíj is azért jó továbbképzési formák és fiatal utánpótlás nevelő formák, mert a kutatóhelyre beviszik a fiatalokat, a közösségbe beviszik és ott azok maguknak csinálnak helyet. Borzasztó nehéz ez. Én ezt mint apa is átélem, mint tanár is átélem, milyen nehéz beilleszkedni egy fiatalnak a helyi közösségbe és ott helyet csinálni. Hogy kit engednek oda a nagyműszerekhez vagy kinek milyen témát adnak a humán intézetekbe az elkerülhetetlenül mindig is helyi háborúknak lesz a tárgya. De még mindig jobb, mintha mi azt mondanánk, hogy na most egy korosztály, ti pedig elmentek korábban nyugdíjba vagy ez és ez történik veletek. Ezért tehát én azon a véleményen vagyok, hogy a tudományos utánpótlással ilyen adminisztratív eszközökkel kell foglalkozni, mint például az Akadémián most azt csináltuk, hogy a korábban 292 számú fiatal kutatói ösztöndíjasok létszámát igenis adminisztratív eszközökkel fölemeltük 371-re. Ezt azt jelenti, hogy a kutatóbázisban a 35 éven aluliaknak korábban 14,5%-os aránya fölment 26%-ra, most 22-n van, 1999-ben föl fog menni 26%-ra. És meg kell mondanom, hogy különböző más eszközöket is igénybe akarunk venni. A Matematikai Intézet is megcsinálta az Akadémián, a Történettudományi Intézet kezdte, azt hogy például a PhD-seknek akik a tudományos tanácsban vannak vagy velünk szerződést kötött tanszékeken, dolgoznak PhD-sek, évi konferenciákat tartunk. Meg kell mondanom őszintén, hogy az a tíz PhD-s, aki nálunk felolvasta 20-20 percre szabott dolgozatát, abból 7-et én magam azt mondom, hogy azonnal fel lehetne venni a Történettudományi Intézetbe, kutatásra érettek. És elindul ilyenkor a hangya az ember agyában, mert hát a kutatónak ugye mindig hangyás a feje. Én például mindig a céduláimat dugdosom hol a mellényzsebembe, hol ide, ez egy ilyen pálya. Mi itt nem nyolc órát dolgozunk. Én éjszaka is fölkelek, bevallom őszintén, amikor végre ugye, épp most egy matematikai székfoglalót hallgattam végig, és rendkívül érdekes volt számomra, például, én egyébként matematikusnak

készültem, véletlen lettem történész, ugye '56-ban ki törődött a matematikával, ilyen csacsiságokkal, ugye a humán dolgok érdekelték az embert, és rájöttem arra, hogy tulajdonképpen a matematikusok mennyivel okosabban próbálják meg a saját eszközeikkel a fogalomírást. A síkot, stb. és a metszést, stb. mi pedig történészek és társadalomtudósok hablatyolunk össze-vissza. Nagy hadsereg, jelentős személyiség, hát mi az, hogy nagy hadsereg? Mi az, hogy jelentős személyiség? És végre egyszer ezután az előadás után hazamentem és éjszaka felébredtem és rájöttem egy pillanat alatt, hogy amikor arról beszélünk, hogy egyetemes történelem, soha nem gondolunk arra, hogy ezt a fogalmat le kellene írni, kiterjedtségében és módszertanilag. És ennek a matematikai előadásnak láthatóan a hatása, hogy éjszaka kettőkor felkeltem és szerintem ezzel elég jól meg vagyok elégedve, most publikálom is ezt a problematikát, tehát mi kutatók ilyen emberek vagyunk. Namost ha ezt a kutatói mentalitást mi meg akarjuk őrizni és mivel ez a dolgok előrevivője, akkor tényleg biztosítani kell azt, hogy mindig jelen legyen valamiféle mobil (?) és állandóan újabb és újabb ötletekkel az agyunkat bombázó elem valahol a kutatóbázisban. Ilyen értelemben énnekem tehát már elkezdett mozogni az agyam, itt volt tíz fiatal, ebből nyolc megfelelne. A fene egye meg, hát mégiscsak lelkiismeret furdalásunk kell, hogy legyen, hogy ebből legalább kettőt vagy hármat nem tudok behozni az intézetbe és bevallom őszintén, mára elkezdtem a nyüzsgést, hogy legalább kettőt, az egyik aki a XVII. századi korai angol bankrendszer, egy szenzációs dolgozatot adott elő, a másik pedig aki az egész jóvátétel problematikáját a XX. század európai történelmén tárgyalta, de hogy ennek a kettőnek addig nem nyugszok, amíg nem csinállok helyet vagy a tanszéken magam mellett, vagy az én volt intézetemben, az biztos. Tehát ha ilyen fórumokat kitalálunk, ahol a fiatalabb generációk meghallgatásra találnak, publikációs fórumokat találnak, akkor megítélésem szerint a fiatal generációknak a szerves beépülése biztosítható lehet esetleg a következő években. Kedves Kollégák! Az én feladatom az volt, hogy itt az Akadémia elnökeként tartsak Önöknek valamiről egy előadást. Én elhatároztam, hogy nem fogok előadást tartani, hanem mint a tudomány történetével, művelődéstörténettel foglalkozó és a tudománypolitika történetével is foglalkozó kutató, elmondom az én elgondolásaimnak egy morzsáját. itt most befejezem és higgyék el, mert ezt is a mi szakmánknak szerintem a csodálatossága, én még órákig tudnám Önöket untatni, hogy az egész kutatás-fejlesztés, most fordítják angolra és németre a könyvet, hogy az egész európai tudományos nagyüzembe milyen hiánya van a tudománypolitikai gondolkodásnak, még megpróbálnám arról is meggyőzni Önöket, hogy mennyivel más típusú kutatóra

van szükség, mint amilyenek mi voltunk, vagy vagyunk, és hogy Önöknek mennyire más típusú életszemléletekkel kell a kutatóintézetekbe majd élni. Ezek mind egy kutatónak a rögeszméi természetesen, de mert lejárt az időm, itt most megszakítom, és legközelebb majd valahol, ha ismét találkozunk, bárhol szívesen folytatom a rögeszmém sorát. Talán sikerült, ha mást nem, egy csöppnyi optimizmust csöpögtetni a fiatalságba, hogy higgyék el, azt szoktam mondani, a mi pályaválasztásunknak egy óriási előnye van minden mással szemben, hogyha nem hülyülünk el, életünk végéig nem fogunk unatkozni és ez szerintem a legcsodálatosabb dolog a világon. Köszönöm a figyelmüket.”

Osvay Károly: „Külön köszönjük Glatz elnök úrnak a kiváló előadást és most tíz perc szünet következik, utána pedig megkezdődnek a tudományos ülések. Köszönöm.”